Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (голям състав)

22 февруари 2022 година*

„Преюдициално запитване — Спешно преюдициално производство — Съдебно сътрудничество по наказателноправни въпроси — Европейска заповед за арест — Рамково решение 2002/584/ПВР — Член 1, параграф 3 — Процедури за предаване между държавите членки — Условия за изпълнение — Харта на основните права на Европейския съюз — Член 47, втора алинея — Основно право на справедлив процес пред независим и безпристрастен съд, предварително създаден със закон — Системни или общи недостатъци — Проверка на два етапа — Критерии за прилагане — Задължение на изпълняващия съдебен орган да провери конкретно и точно дали са налице сериозни и потвърдени основания да се счита, че в случай на предаване за лицето, срещу което е издадена европейска заповед за арест, ще е налице реален риск от нарушаване на основното му право на справедлив съдебен процес пред независим и безпристрастен съд, предварително създаден със закон“

По съединени дела C-562/21 PPU и C-563/21 PPU

с предмет две преюдициални запитвания, отправени на основание член 267 ДФЕС от Rechtbank Amsterdam (Районен съд Амстердам, Нидерландия) с актове от 14 септември 2021 г., постъпили в Съда на 14 септември 2021 г., в рамките на производство за изпълнение на европейски заповеди за арест, издадени срещу

X (C-562/21 PPU)

Y (C-563/21 PPU)

СЪДЪТ (голям състав),

състоящ се от: K. Lenaerts, председател, L. Bay Larsen, заместник-председател, Ал. Арабаджиев, A. Prechal, C. Lycourgos, S. Rodin, I. Jarukaitis, N. Jääskinen (докладчик), I. Ziemele и J. Passer, председатели на състави, M. Ilešič, J.-C. Bonichot, L. S. Rossi, A. Kumin и N. Wahl, съдии,

генерален адвокат: A. Rantos,

секретар: M. Ferreira, главен администратор,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 16 ноември 2021 г.,

* Език на производството: нидерландски.

като има предвид становищата, представени:

– за X, от N. M. Delsing и W. R. Jonk, advocaten,

– за Openbaar Ministerie, от C. L. E. McGivern и K. van der Schaft,

– за нидерландското правителство, от M. K. Bulterman и J. Langer, в качеството на представители,

– за Ирландия, от J. Quaney, в качеството на представител, подпомагана от R. Kennedy, SC,

– за полското правителство, от S. Żyrek, J. Sawicka и B. Majczyna, в качеството на представители,

– за Европейската комисия, от S. Grünheid, K. Herrmann, P. Van Nuffel и J. Tomkin, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 16 декември 2021 г.,

постанови настоящото

Решение

1 Преюдициалните запитвания се отнасят до тълкуването на член 1, параграф 3 от Рамково решение 2002/584/ПВР на Съвета от 13 юни 2002 година относно европейската заповед за арест и процедурите за предаване между държавите членки (ОВ L 190, 2002 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 6, стр. 3 и поправка в ОВ L 205, 5.8.2019 г., стр. 34), изменено с Рамково решение 2009/299/ПВР на Съвета от 26 февруари 2009 г. (ОВ L 81, 2009 г., стр. 24) (наричано по-нататък „Рамково решение 2002/584“), и на член 47 от Хартата на основните права на Европейския съюз (наричана по-нататък „Хартата“).

2 Запитванията са отправени в рамките на изпълнението в Нидерландия на две европейски заповеди за арест, издадени съответно, по дело C-562/21 PPU — на 6 април 2021 г. от Sąd Okręgowy w Lublinie (Окръжен съд Люблин, Полша) за целите на изпълнението на наказание лишаване от свобода, наложено на X, и по дело C-563/21 PPU — на 7 април 2021 г. от Sąd Okręgowy w Zielonej Górze (Окръжен съд Желъона Гура, Полша) за целите на провеждането на наказателно преследване срещу Y.

Правна уредба

Правото на Съюза

3 Съображения 5, 6 и 10 от Рамково решение 2002/584 гласят следното:

„(5) Целта за превръщане на [Европейския съюз] в пространство на свобода, сигурност и правосъдие изисква премахване на екстрадицията между държавите членки и заместването ѝ със система за предаване между съдебните органи. Освен това въвеждането на нова опростена процедура за предаване на осъдени или заподозрени лица за изтърпяване на наказание или за наказателно преследване дава възможност за премахване на сложността и евентуалното забавяне, присъщо на настоящата процедура по екстрадиция. Преобладаващите до момента традиционни отношения на сътрудничество между държавите членки трябва да бъдат заменени от система на свободно движение на съдебни решения по наказателни дела, обхващащи едновременно предварителни и окончателни решения в рамките на пространство на свобода, сигурност и правосъдие.

(6) Европейската заповед за арест съгласно настоящото рамково решение е първата конкретна мярка в областта на наказателното право, която прилага принципа за взаимно признаване, който Европейският съвет определя като „крайъгълния камък“ на съдебното сътрудничество.

[…]

(10) Механизмът на европейската заповед за арест се основава на високо равнище на [доверие] между държавите членки. Нейното прилагане може да бъде спряно единствено в случай на съществено и продължаващо нарушаване [от една от държавите членки на принципите], посочени в член 6, параграф 1 [ДЕС], определени от Съвета [на Европейския съюз] съгласно член 7, параграф 1 [ДЕС] с посочените в член 7, параграф 2 от него последици“.

4 Член 1 от това рамково решение, озаглавен „Определение на понятието европейска заповед за арест и задължение за изпълнението ѝ“, предвижда:

„1. Европейската заповед за арест е съдебно решение, което е издадено от държава членка, с оглед задържане и предаване от друга държава членка на издирвано лице, с цел наказателно преследване или изпълнение на присъда за лишаване от свобода или на мярка, изискваща задържане.

2. Държавите членки следва да изпълнят всяка европейска заповед за арест въз основа на принципите на взаимното признаване и в съответствие с разпоредбите на настоящото рамково решение.

3. Рамковото решение няма действие по отношение на изменение на задължението за спазване на основните права и основните правни принципи, залегнали в член 6 [ДЕС]“.

5 В членове 3, 4 и 4а от посоченото рамково решение са изброени случаите, при които не се допуска изпълнение на европейската заповед за арест, и случаите, при които изпълнението ѝ може да бъде отказано.

6 Член 8 от същото рамково решение уточнява съдържанието и формата на европейската заповед за арест.

7 Съгласно член 15 от Рамково решение 2002/584, озаглавен „Решение за предаване“:

„1. Изпълняващият съдебен орган следва да реши в сроковете и при условията, определени в настоящото рамково решение, дали лицето да бъде предадено.

2. Ако изпълняващият съдебен орган счете, че предоставената от издаващата държава членка информация е недостатъчна, за да вземе решение за предаване, той следва да поиска незабавно да му бъде предоставена необходимата допълнителна информация, особено що се отнася до членове 3—5 и член 8 и може да определи срок за получаването ѝ, отчитайки необходимостта от спазването на посочените в член 17 срокове.

3. Издаващият съдебен орган може по всяко време да изпраща необходима допълнителна информация на изпълняващия съдебен орган“.

Нидерландското право

8 Рамково решение 2002/584 е транспонирано в нидерландското право с Wet tot implementatie van het kaderbesluit van de Raad van de Europese Unie betreffende het Europees aanhoudingsbevel en de procedures van overlevering tussen de lidstaten van de Europese Unie (Overleveringswet) (Закон за изпълнение на Рамковото решение на Съвета на Европейския съюз относно европейската заповед за арест и процедурите за предаване между държавите членки (Закон за предаването) от 29 април 2004 г. (Stb. 2004 г., бр. 195), изменен със Закон от 17 март 2021 г. (Stb. 2021 г., бр. 155).

Споровете в главните производства и преюдициалните въпроси

Дело C-562/21 PPU

9 Запитващата юрисдикция, Rechtbank Amsterdam (Районен съд Амстердам, Нидерландия), е сезирана с искане да се произнесе по изпълнението на европейска заповед за арест, издадена на 6 април 2021 г. от Sąd Okręgowy w Lublinie (Окръжен съд Люблин). С тази европейска заповед за арест се иска задържането и предаването на полски гражданин за целите на изпълнението на наказание лишаване от свобода за срок от две години, наложено на заинтересованото лице с окончателна присъда от 30 юни 2020 г. за извършени посредством насилие принуда и заплаха.

10 Заинтересованото лице не е дало съгласие да бъде предадено на Република Полша. Понастоящем му е наложена мярка за неотклонение задържане под стража в Нидерландия в изчакване на произнасянето на запитващата юрисдикция по това предаване.

11 Запитващата юрисдикция посочва, че не установява никакви пречки за посоченото предаване, с изключение на тази, за която се отнася отправеният от нея до Съда преюдициален въпрос.

12 Тази юрисдикция счита, че от есента на 2017 г. са налице системни или общи недостатъци, засягащи независимостта на съдебната власт в издаващата държава членка. Тези недостатъци, които са съществували още към момента на издаване на европейската заповед за арест, посочена в точка 9 от настоящото решение, впоследствие са се изострили. Според посочения съд поради това при предаване на издаващата държава членка е налице реален риск от нарушаване на основното право на заинтересованото лице на справедлив съдебен процес, гарантирано с член 47, втора алинея от Хартата.

13 Запитващата юрисдикция счита, че тези недостатъци засягат по-специално гарантираното с тази разпоредба основно право на предварително създаден със закон съд.

14 Тази юрисдикция счита, че разглежданите недостатъци следват по-специално от Ustawa o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Закон за изменение на Закона за Националния съдебен съвет и някои други закони) от 8 декември 2017 г. (Dz. U. от 2018 г., позиция 3) (наричан по-нататък „Законът от 8 декември 2017 г.“), влязъл в сила на 17 януари 2018 г., и по-точно от възложената на Krajowa Rada Sądownictwa (Национален съдебен съвет, Полша) (наричан по-нататък „KRS“) роля при назначаването на служителите на съдебната власт в Полша.

15 В това отношение запитващата юрисдикция се позовава на решението, постановено от Sąd Najwyższy (Върховен съд, Полша) на 23 януари 2020 г., в което тази юрисдикция констатира, че тъй като KRS е пряко подчинен на политическата власт, считано от влизането в сила на Закона от 8 декември 2017 г., той не е независим орган. Тази липса на независимост водела до недостатъци в процедурата по назначаване на съдиите. Що се отнася до останалите съдилища, освен Sąd Najwyższy (Върховен съд), от това решение следвало, че съдебният състав е нередовно сформиран по смисъла на полския Kodeks postępowania karnego (Наказателно-процесуален кодекс), когато включва лице, назначено като съдия по предложение на KRS в съответствие с влязлото в сила на 17 януари 2018 г. законодателство, доколкото при обстоятелствата в конкретния случай разглежданите недостатъци водят до нарушение на гаранциите за независимост и безпристрастност по смисъла на Конституцията на Полша, член 47 от Хартата и член 6 от Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи, подписана в Рим на 4 ноември 1950 г. (наричана по-нататък „ЕКПЧ“).

16 Запитващата юрисдикция се позовава и на решение от 15 юли 2021 г., Комисия/Полша (Дисциплинарен режим за съдиите) (C-791/19, EU:C:2021:596, т. 108 и 110).

17 Освен това тази юрисдикция посочва, че се е запознала със списък, изготвен на 25 януари 2020 г. и съдържащ имената на 384 съдии, назначени по предложение на KRS след влизането в сила на Закона от 8 декември 2017 г. Посочената юрисдикция счита, че е вероятно оттогава броят на тези назначения да се е увеличил.

18 При тези обстоятелства тя счита, че е налице реален риск един или няколко съдии, назначени по предложение на KRS след влизането в сила на Закона от 8 декември 2017 г., да са участвали в наказателното производство срещу заинтересованото лице.

19 В това отношение тя уточнява, че от 14 февруари 2020 г. засегнатото лице не може да оспорва ефективно действителността на назначаването на съдия или законосъобразността на упражняваните от него правораздавателни функции. Всъщност съгласно Ustawa o zmianie ustawy — Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy o Sądzie Najwyższym oraz

niektórych innych ustaw (Закон за изменение на Закона за устройството на общите съдилища, на Закона за Върховния съд и на някои други закони) от 20 декември 2019 г. (Dz. U. от 2020 г., позиция 190), влязъл в сила на 14 февруари 2020 г., полските съдилища не могат да разглеждат такива въпроси.

20 Освен това запитващата юрисдикция припомня, че в практиката си Европейският съд по правата на човека счита, че макар правото на „създаден със закон“ съд, гарантирано с член 6, параграф 1 от ЕКПЧ, да е самостоятелно право, то все пак е тясно свързано с предвидените от тази разпоредба гаранции за независимост и безпристрастност. В това отношение запитващата юрисдикция се позовава на критериите, установени от тази съдебна практика за целите на определянето дали установените нередовности при назначаването на съдиите съставляват нарушаване на правото на създаден със закон съд, по смисъла на член 6, параграф 1 от ЕКПЧ (ЕСПЧ, решения от 1 декември 2020 г., Ástráðsson с/у Исландия, CE:ECHR:2020:1201JUD002637418, § 243—252 и от 22 юли 2021 г., Reczkowicz с/у Полша, CE:ECHR:2021:0722JUD004344719, § 221—224).

21 Запитващата юрисдикция иска да се установи дали тези критерии следва да се прилагат и в контекста на европейска заповед за арест, издадена за целите на изпълнението на наказание лишаване от свобода или на мярка, включваща лишаване от свобода.

22 При тези обстоятелства Rechtbank Amsterdam (Районен съд Амстердам) решава да спре производството по делото и да постави на Съда следния преюдициален въпрос:

„Какъв критерий следва да приложи съд, който трябва да се произнесе по изпълнението на [европейска заповед за арест] за целите на изпълнението на влязла в сила присъда, с която се налага окончателно наказание лишаване от свобода или окончателна мярка, включваща лишаване от свобода, когато разглежда въпроса дали в издаващата държава членка е нарушено правото на предварително създаден със закон съд в наказателното производство, вследствие на което е постановена осъдителна присъда, при положение че в тази държава членка не е налице ефективно средство за съдебна защита срещу евентуално нарушение на това право?“.

Дело C-563/21 PPU

23 Запитващата юрисдикция е сезирана и с искане да се произнесе по изпълнението на европейска заповед за арест, издадена на 7 април 2021 г. от Sąd Okręgowy w Zielonej Górze (Окръжен съд на Жельона Гура). С тази европейска заповед за арест се иска задържането и предаването на полски гражданин за целите на наказателното преследване.

24 Засегнатото лице, което не е дало съгласие да бъде предадено на Република Полша, е с наложена мярка за неотклонение задържане под стража в Нидерландия в изчакване на произнасянето на запитващата юрисдикция по това предаване.

25 Запитващата юрисдикция отбелязва, че не установява никакви пречки за това предаване, с изключение на тази, за която се отнасят преюдициалните въпроси по това дело.

26 Тази юрисдикция излага същите основания като посочените в точки 12—17 от настоящото решение, които изтъква в преюдициалното запитване по дело C-562/21 PPU и въз основа на които счита, че системните или общите недостатъци, засягащи независимостта на

съдебната власт в издаващата държава членка, имат отражение по-специално върху основното право на заинтересованото лице на предварително създаден със закон съд, гарантирано с член 47, втора алинея от Хартата.

27 Що се отнася до положението на лицето, чието предаване се иска по дело C-563/21 PPU, запитващата юрисдикция счита, че е налице реален риск един или няколко съдии, назначени по предложение на KRS след влизането в сила на Закона от 8 декември 2017 г., посочен в точка 14 от настоящото решение, да разгледат наказателното дело срещу засегнатото лице, ако се разреши предаването му на Република Полша за целите на наказателното преследване.

28 Впрочем запитващата юрисдикция отбелязва, че за лице, чието предаване се иска за целите на наказателното преследване, е материално невъзможно да се позове индивидуално на нередовностите, допуснати при назначаването на един или няколко съдии, които ще разглеждат наказателното дело срещу него. Всъщност, за разлика от лице, чието предаване се иска за целите на изпълнението на наказание лишаване от свобода или на мярка, включваща лишаване от свобода — хипотеза, визирана в дело C-562/21 PPU — лицето, чието предаване се иска за целите на наказателното преследване, не може да се позове пред изпълняващия съдебен орган на формирането на съдебния състав, който ще разгледа наказателното дело срещу него след предаването му, предвид случайното разпределение на делата. Освен това предвид влизането в сила на 14 февруари 2020 г. на Закона от 20 декември 2019 г., посочен в точка 19 от настоящото решение, след предаването му на Република Полша това лице не може да оспори ефективно действителността на назначаването на съдия или законосъобразността на упражняваните от него правораздавателни функции.

29 Впрочем, що се отнася до практиката на Европейския съд по правата на човека, посочена в точка 20 от настоящото решение, запитващата юрисдикция иска да се установи дали критериите, които тази юрисдикция прилага, за да определи дали нередовностите, установени в процеса по назначаване на съдиите, съставляват нарушение на правото на създаден със закон съд, по смисъла на член 6, параграф 1 от ЕКПЧ, трябва да се прилагат и в контекста на изпълнението на европейска заповед за арест за целите на наказателното преследване.

30 Накрая запитващата юрисдикция иска да се установи дали критериите, установени в решение от 25 юли 2018 г., Minister for Justice and Equality (Недостатъци на съдебната система) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586), и потвърдени в решение от 17 декември 2020 г., Openbaar Ministerie (Независимост на издаващия съдебен орган) (C-354/20 PPU и C-412/20 PPU, EU:C:2020:1033), се прилагат при преценката дали в случай на предаване за заинтересованото лице е налице реален риск от нарушаване на основното му право на предварително създаден със закон съд и ако това е така, как следва да се прилагат тези критерии.

31 При тези обстоятелства Rechtbank Amsterdam (Районен съд Амстердам) решава да спре производството по делото и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

„1) Следва ли да се приложи критерият, установен в решение от 25 юли 2018 г., Minister for Justice and Equality (Недостатъци на съдебната система) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586), и потвърден в решение от 17 декември 2020 г., Openbaar Ministerie (Независимост на издаващия съдебен орган) (C-354/20 PPU и C-412/20 PPU, EU:C:2020:1033), когато е налице реален риск съответното лице да бъде изправено пред съдилища, които не са предварително създадени със закон?

2) Следва ли да се приложи критерият, установен в решение от 25 юли 2018 г., Minister for Justice and Equality (Недостатъци на съдебната система) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586), и потвърден в решение от 17 декември 2020 г., Openbaar Ministerie (Независимост на издаващия съдебен орган) (C-354/20 PPU и C-412/20 PPU, EU:C:2020:1033), когато издирвано лице, оспорващо предаването си, не може да изпълни този критерий, тъй като, предвид случайното разпределение на делата, към съответния момент не е възможно да се установи съдебният състав, който ще разгледа случая на лицето?

3) Представлява ли липсата на ефективно правно средство за защита, чрез което да се оспори действителността на назначаването на съдиите в Полша — при обстоятелства, при които е очевидно, че към съответния момент издирваното лице не може да установи дали съдилищата, пред които то ще бъде изправено, ще се състоят от съдии, чието назначаване е недействително — нарушение на същественото съдържание на правото на справедлив съдебен процес, което предполага изпълняващата държава да откаже предаването на издирваното лице?“.

Производството пред Съда

32 Запитващата юрисдикция иска преюдициалните запитвания да бъдат разгледани по реда на спешното производство, предвидено в член 107 от Процедурния правилник на Съда.

33 В подкрепа на искането си запитващата юрисдикция посочва, че преюдициалните въпроси се отнасят до област, посочена в част трета, дял V от Договора за функционирането на ЕС, че понастоящем X и Y са лишени от свобода и че отговорът на Съда на тези преюдициални въпроси има пряко и решаващо значение за продължителността на задържането на заинтересованите лица.

34 Съгласно практиката на Съда следва да се вземе предвид обстоятелството, че заинтересованото лице в главното производство не е на свобода и че продължаването на задържането му зависи от изхода на спора в главното производство (решение от 26 октомври 2021 г., Openbaar Ministerie (Право на изслушване от изпълняващия съдебен орган), C-428/21 PPU и C-429/21 PPU, EU:C:2021:876, т. 32 и цитираната съдебна практика).

35 В настоящия случай, както става ясно от актовете за преюдициално запитване, на заинтересованите лица понастоящем е наложена мярка за неотклонение задържане под стража и отговорът на Съда на тези преюдициални въпроси има пряко и решаващо значение за продължителността на това задържане.

36 При тези обстоятелства на 29 септември 2020 г. по предложение на съдията докладчик и след изслушване на генералния адвокат първи състав на Съда решава да уважи исканията на запитващата юрисдикция за разглеждане на настоящите преюдициални запитвания по реда на спешното преюдициално производство.

37 Освен това първи състав взема решение да върне дела C-562/21 PPU и C-563/21 PPU на Съда, за да бъдат преразпределени в голям състав.

38 С решение на председателя на първи състав на Съда от 29 септември 2021 г. дела C-562/21 PPU и C-563/21 PPU са съединени за целите на писмената и на устната фаза на производството, както и на съдебното решение.

По преюдициалните въпроси

39 С единствения си въпрос по дело C-562/21 PPU и с трите си въпроса по дело C-563/21 PPU, които трябва да бъдат разгледани заедно, запитващата юрисдикция по същество иска да установи дали член 1, параграфи 2 и 3 от Рамково решение 2002/584 трябва да се тълкува в смисъл, че когато изпълняващият съдебен орган, който трябва да вземе решение за предаване на лице, срещу което е издадена европейска заповед за арест, разполага с данни, според които са налице системни или общи недостатъци във връзка с независимостта на съдебната власт на издаващата държава членка, и по-специално що се отнася до процедурата по назначаване на служителите на съдебната власт, този орган може да откаже това предаване, тъй като при такова предаване е налице реален риск от нарушаване на основното право на това лице на справедлив съдебен процес пред предварително създаден със закон съд, прогласено в член 47, втора алинея от Хартата, при положение че:

– в рамките на европейска заповед за арест, издадена за целите на изпълнението на наказание лишаване от свобода или на мярка, включваща лишаване от свобода, не е налице ефективно средство за съдебна защита срещу евентуално нарушаване на това основно право в производството, което приключва с постановяване на осъдителна присъда срещу посоченото лице, а

– в рамките на европейска заповед за арест, издадена за целите на наказателното преследване, заинтересованото лице не може да установи, към момента на посоченото предаване, как ще бъде формиран съдебният състав, който ще разгледа неговия случай, предвид случайното разпределение на делата, и при положение че в издаващата държава членка няма ефективно правно средство за защита, чрез което да се оспори действителността на назначаването на съдиите.

Предварителни бележки

40 Важно е да се припомни, най-напред, че както принципът на взаимно доверие между държавите членки, така и принципът на взаимно признаване, който самият се опира на реципрочното доверие между последните, имат основно значение в правото на Съюза, тъй като позволяват създаването и поддържането на пространство без вътрешни граници. По-конкретно, принципът на взаимно доверие изисква, що се отнася по-специално до пространството на свобода, сигурност и правосъдие, от всяка от тези държави да приеме, освен когато са налице изключителни обстоятелства, че всички други държави членки

зачитат правото на Съюза, и по-специално признатите от него основни права (решение от 26 октомври 2021 г., Openbaar Ministerie (Право на изслушване от изпълняващия съдебен орган), C-428/21 PPU и C-429/21 PPU, EU:C:2021:8766, т. 37 и цитираната съдебна практика).

41 Затова, когато прилагат правото на Съюза, в съответствие с него от държавите членки може да се изисква да презумират зачитането на основните права от останалите държави членки, поради което нямат възможност не само да изискват от друга държава членка по-високо ниво на национална защита на основните права от осигуряваното от правото на Съюза, но и, освен в изключителни случаи, да проверяват дали тази друга държава членка действително е зачела в конкретния случай основните гарантирани от Съюза права (становище 2/13 (Присъединяване на Съюза към ЕКПЧ) от 18 декември 2014 г., EC:C:2014:2454, т. 192).

42 В този контекст целта на Рамково решение 2002/584 е чрез въвеждането на опростена и ефикасна процедура за предаване на осъдени или заподозрени в нарушаване на наказателния закон лица да улесни и ускори съдебното сътрудничество, за да допринесе за осъществяването на целта на Съюза да се превърне в пространство на свобода, сигурност и правосъдие въз основа на високата степен на доверие, която трябва да съществува между държавите членки (решение от 26 октомври 2021 г., Openbaar Ministerie (Право на изслушване от изпълняващия съдебен орган), C-428/21 PPU и C-429/21 PPU, EU:C:2021:876, т. 38).

43 Принципът на взаимното признаване, който съгласно съображение 6 от Рамково решение 2002/584 представлява „крайъгълен камък“ на съдебното сътрудничество по наказателни дела, намира приложение в член 1, параграф 2 от това рамково решение, който прогласява правилото, че държавите членки са длъжни да изпълняват всяка европейска заповед за арест въз основа на този принцип и в съответствие с разпоредбите на посоченото рамково решение (решение от 26 октомври 2021 г., Openbaar Ministerie (Право на изслушване от изпълняващия съдебен орган), C-428/21 PPU и C-429/21 PPU, EU:C:2021:876, т. 40 и цитираната в него съдебна практика).

44 От това следва, че изпълняващите съдебни органи по принцип могат да откажат да изпълнят европейска заповед за арест само в предвидените в това рамково решение изчерпателно изброени случаи на отказ за изпълнение и че за изпълнението ѝ не могат да се поставят други условия освен изчерпателно уредените в член 5 от посоченото рамково решение. Следователно изпълнението на европейската заповед за арест е принципът, а отказът същата да бъде изпълнена е предвиден като изключение, което трябва да се тълкува стриктно (решения от 25 юли 2018 г., Minister for Justice and Equality (Недостатъци на съдебната система), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, т. 41 и цитираната съдебна практика и от 17 декември 2020 г., Openbaar Ministerie (Независимост на издаващия съдебен орган), C-354/20 PPU и C-412/20 PPU, EU:C:2020:1033, т. 37).

45 С оглед на това високата степен на доверие между държавите членки, на която почива механизмът на европейската заповед за арест, се основава на предположението, че наказателните юрисдикции на издаващата държава членка, които след изпълнението на европейска заповед за арест ще трябва да проведат досъдебното производство, съдебното производство и привеждането в изпълнение на съдебните актове за налагане на наказание лишаване от свобода или изискваща задържане мярка, отговарят на изискванията, присъщи на основното право на справедлив съдебен процес, гарантирано с член 47, втора алинея от Хартата (вж. в този смисъл решение от 25 юли 2018 г., Minister for Justice and

Equality (Недостатъци на съдебната система), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, т. 58). Всъщност това основно право има кардинално значение като гарант за защитата на всички права, които правните субекти черпят от правото на Съюза, и за опазването на общите ценности на държавите членки, прогласени в член 2 ДЕС, по-конкретно на ценността правова държава (вж. в този смисъл решение от 17 декември 2020 г., Openbaar Ministerie (Независимост на издаващия съдебен орган), C-354/20 PPU и C-412/20 PPU, EU:C:2020:1033, т. 39 и цитираната съдебна практика).

46 При тези обстоятелства, ако за да гарантира пълното прилагане на принципите на взаимно доверие и взаимно признаване, които са в основата на функционирането на този механизъм, всяка държава членка трябва да осигури под контрола на Съда запазването на изискванията, присъщи на посоченото основно право, като се въздържа от всякакви мерки, които могат да го засегнат (вж. в този смисъл решение от 17 декември 2020 г., Openbaar Ministerie (Независимост на издаващия съдебен орган), C-354/20 PPU и C-412/20 PPU, EU:C:2020:1033, т. 40), то съществуването на реален риск, ако лицето, за което се отнася европейска заповед за арест, бъде предадено на издаващия съдебен орган, това основно право да бъде нарушено, може да позволи на изпълняващия съдебен орган по изключение да не изпълни тази европейска заповед за арест на основание член 1, параграф 3 от това рамково решение (вж. в този смисъл решение от 25 юли 2018 г., Minister for Justice and Equality (Недостатъци на съдебната система), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, т. 59).

47 По-нататък, Съдът е подчертал също че Рамково решение 2002/584, разглеждано във връзка с разпоредбите на Хартата, не може да се тълкува по начин, който да засяга ефективността на системата за съдебно сътрудничество между държавите членки, един от същностните компоненти на която е европейската заповед за арест, предвидена от законодателя на Съюза (решение от 26 октомври 2021 г., Openbaar Ministerie (Право на изслушване от изпълняващия съдебен орган), C-428/21 PPU и C-429/21 PPU, EU:C:2021:876, т. 43 и цитираната в него съдебна практика).

48 Така Съдът е приел, че за да се гарантира по-специално, че функционирането на европейската заповед за арест няма да бъде блокирано, задължението за лоялно сътрудничество, прогласено в член 4, параграф 3, първа алинея ДЕС, трябва да е водещо в диалога между изпълняващите и издаващите съдебни органи. От принципа на лоялно сътрудничество следва по-специално, че държавите членки при пълно взаимно зачитане си съдействат при изпълнението на задачите, произтичащи от Договорите (решение от 26 октомври 2021 г., Openbaar Ministerie (Право на изслушване от изпълняващия съдебен орган), C-428/21 PPU и C-429/21 PPU, EU:C:2021:876, т. 44 и цитираната съдебна практика).

49 Накрая и в продължение на предходните съображения, за да гарантират ефективното сътрудничество по наказателни дела, издаващите и изпълняващите съдебни органи трябва изцяло да ползват инструментите, предвидени по-специално в член 8, параграф 1 и в член 15 от Рамково решение 2002/584, за да способстват за взаимното доверие в основата на това сътрудничество (решение от 6 декември 2018 г., IK (Изпълнение на допълващо наказание), C-551/18 PPU, EU:C:2018:991, т. 63 и цитираната съдебна практика).

По условията, при които изпълняващият съдебен орган може да откаже, на основание член 1, параграф 3 от Рамково решение 2002/584, да предаде лице, срещу което е издадена европейска заповед за арест, тъй като, ако това лице бъде предадено на издаващия съдебен орган, е налице реален риск от нарушаване на

основното му право на справедлив съдебен процес пред предварително създаден със закон съд

50 По-специално с оглед на съображенията, припомнени в точки 40—46 от настоящото решение, Съдът е постановил, що се отнася до член 1, параграф 3 от Рамково решение 2002/584, че когато изпълняващият съдебен орган, който трябва да вземе решение за предаване на лице, срещу което е издадена европейска заповед за арест, разполага с данни за системни или общи недостатъци във връзка с независимостта на съдебната власт в издаващата държава членка, той не може да презумира, че съществуват сериозни и потвърдени основания да се счита, че ако бъде предадено на последната държава членка, това лице ще бъде изложено на реален риск от нарушаване на основното му правото на справедлив съдебен процес, без да извърши конкретна и точна преценка, при която да се вземат предвид по-специално личното положение на въпросното лице, естеството на разглежданото правонарушение и фактическият контекст на издаването на заповедта, като например изявленията или действията на публични органи, които могат да окажат влияние върху разрешаването на конкретен случай (вж. в този смисъл решение от 17 декември 2020 г., Openbaar Ministerie (Независимост на издаващия съдебен орган), C-354/20 PPU и C-412/20 PPU, EU:C:2020:1033, т. 69).

51 Поради това информацията за наличието или задълбочаването на системни или общи недостатъци във връзка с независимостта на съдебната власт в държава членка не е достатъчна сама по себе си, за да обоснове отказа за изпълнение на такава заповед за арест, издадена от съдебен орган на тази държава членка (вж. в този смисъл решение от 17 декември 2020 г., Openbaar Ministerie (Независимост на издаващия съдебен орган), C-354/20 PPU и C-412/20 PPU, EU:C:2020:1033, т. 63).

52 В контекста на проверката на два етапа, посочена в точка 50 от настоящото решение и прогласена за първи път, що се отнася до член 47, втора алинея от Хартата, в решение от 25 юли 2018 г., Minister for Justice and Equality (Недостатъци на съдебната система), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, т. 47—75), изпълняващият съдебен орган трябва, на първо място, да определи дали съществуват обективни, достоверни, точни и надлежно актуализирани данни, доказващи наличието в издаващата държава членка на реален риск от нарушаване на основното право на справедлив съдебен процес, гарантирано с тази разпоредба, поради системни или общи недостатъци във връзка с независимостта на съдебната власт на тази държава членка (решение от 17 декември 2020 г., Openbaar Ministerie (Независимост на издаващия съдебен орган), C-354/20 PPU и C-412/20 PPU, EU:C:2020:1033, т. 54 и цитираната съдебна практика).

53 На второ място, изпълняващият съдебен орган трябва да направи конкретна и точна преценка до каква степен недостатъците, констатирани на първия етап, могат да окажат влияние на равнището на юрисдикциите на посочената държава членка, които са компетентни да проведат приложимите към заинтересованото лице производства, и дали с оглед на личното положение на това лице, на естеството на правонарушението, за което същото е наказателно преследвано, и на фактическия контекст на издаването на тази европейска заповед за арест и с оглед на данните, евентуално предоставени от същата държава членка на основание член 15, параграф 2 от Рамково решение 2002/584, има сериозни и потвърдени основания да се счита, че посоченото лице е изложено на подобен риск, ако бъде предадено на последната (вж. в този смисъл решение от 17 декември 2020 г., Openbaar Ministerie (Независимост на издаващия съдебен орган), C-354/20 PPU и C-412/20 PPU, EU:C:2020:1033, т. 55 и цитираната съдебна практика).

54 В случая запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали тази проверка на два етапа, закрепена от Съда в решения от 25 юли 2018 г., Minister for Justice and Equality (Недостатъци на съдебната система) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586), и от 17 декември 2020 г., Openbaar Ministerie (Независимост на издаващия съдебен орган) (C-354/20 PPU и C-412/20 PPU, EU:C:2020:1033), с оглед на гаранциите за независимост и безпристрастност, присъщи на основното право на справедлив съдебен процес, прогласено в член 47, втора алинея от Хартата, следва да бъде прилагана в хипотезата, в която се обсъжда също така присъщата за това основно право гаранция относно съд, предварително създаден със закон, и евентуално кои са условията и редът за прилагане на посочената проверка в това отношение. По-специално, тя иска да се установи значението за същата тази проверка на обстоятелството, че орган като KRS, който в преобладаващата си част се състои от членове, представляващи законодателната или изпълнителната власт, или от избрани от тях лица, участва в назначаването или кариерното развитие на служителите на съдебната власт в издаващата държава членка.

55 Относно приложимостта на проверката на два етапа, припомнена в точки 52 и 53 от настоящото решение, в хипотезата, изложена в предходната точка, е необходимо, на първо място, да се подчертае неразривната връзка, която съгласно самия член 47, втора алинея от Хартата съществува за целите на основното право на справедлив съдебен процес по смисъла на тази разпоредба между гаранциите за независимост и безпристрастност на съдиите и достъпа до съд, предварително създаден със закон.

56 Така от практиката на Съда, развита в светлината на тази на Европейския съд по правата на човека, следва, че макар правото на такъв съд, което е гарантирано както с член 6, параграф 1 от ЕКПЧ, така и с член 47, втора алинея от Хартата, да е самостоятелно право, то все пак е тясно свързано с гаранциите за независимост и безпристрастност, предвидени от тези две разпоредби. По-специално, макар всяко едно от изискванията, наложени с посочените разпоредби, да преследва конкретна цел, която ги превръща в специфични гаранции на справедлив съдебен процес, общото между тях е, че зачитат основни принципи като върховенството на правото и разделението на властите. В основата на всяко от тези изисквания е необходимостта от запазване на доверието, което съдебната власт трябва да вдъхва на правните субекти, и независимостта на тази власт по отношение на другите власти (вж. в този смисъл решение от 6 октомври 2021 г., W.Ż. (Колегия за извънреден контрол и публични въпроси на Върховния съд — Назначаване), C-487/19, EU:C:2021:798, т. 124 и цитираната съдебна практика).

57 Що се отнася по-конкретно до процеса по назначаване на съдиите, Съдът постановява, позовавайки се отново на Европейския съд по правата на човека, че с оглед на съществените последици, които този процес има за правилното функциониране и легитимността на съдебната власт в една демократична и правова държава, такъв процес непременно е неразделна част от понятието за съд, създаден със закон, по смисъла на член 6, параграф 1 от ЕКПЧ, като същевременно уточнява, че независимостта на съда по смисъла на тази разпоредба се измерва по-специално с начина, по който са назначени неговите членове (вж. в този смисъл решение от 6 октомври 2021 г., W.Ż. (Колегия за извънреден контрол и публични въпроси на Върховния съд — Назначаване), C-487/19, EU:C:2021:798, т. 125 и цитираната съдебна практика).

58 Съдът подчертава и че гаранциите за достъп до независим и безпристрастен съд, предварително създаден със закон, и по-специално тези, които определят какво е съд и как той е съставен, са крайъгълният камък на правото на справедлив процес. Проверката на

това дали с оглед на състава си орган представлява такъв съд, когато изникне съмнение в тази връзка, е необходима по-специално за доверието, което съдилищата в едно демократично общество трябва да вдъхват на правните субекти (решение от 6 октомври 2021 г., W.Ż. (Колегия за извънреден контрол и публични въпроси на Върховния съд — Назначаване), C-487/19, EU:C:2021:798, т. 126 и цитираната съдебна практика).

59 На второ място е важно да се подчертае, че ако се приеме, че изпълняващият съдебен орган може да не изпълни европейска заповед за арест единствено на основание като посоченото в точка 54, второ изречение от настоящото решение, това би довело до тълкуване на член 1, параграф 3 от Рамково решение 2002/584, несъобразено с практиката на Съда, припомнена в точки 44 и 46 от настоящото решение.

60 Впрочем при тълкуването на тази разпоредба трябва да се осигури не само зачитането на основните права на лицата, чието предаване се иска, но и вземането предвид на други интереси, като необходимостта евентуално да се зачетат основните права на пострадалите от съответните престъпления.

61 В това отношение наличието на права на трети лица в наказателното производство налага задължение за сътрудничество на изпълняващата държава членка в контекста на механизма на европейската заповед за арест. Освен това, предвид тези права констатацията, че при предаване на заинтересованото лице на издаващата държава членка е налице реален риск от нарушаване на основното право на това лице на справедлив съдебен процес, трябва да се основава на достатъчно фактически обстоятелства (в този смисъл вж. също ЕСПЧ, решение от 9 юли 2019 г., Castaño с/у Белгия, CE:ECHR:2019:0709JUD000835117, § 82, 83 и 85).

62 В същия смисъл една от целите на Рамково решение 2002/584 е борбата с безнаказаността. Ако наличието на системни или общи недостатъци във връзка с независимостта на съдебната власт на издаващата държава членка беше достатъчно само по себе си, за да може изпълняващият съдебен орган да не извърши проверката на два етапа, посочена в точки 52 и 53 от настоящото решение, и да откаже да изпълни, на основание член 1, параграф 3 от това рамково решение, европейска заповед за арест, издадена от издаващата държава членка, това би предположило висок риск от безнаказаност на лица, които се опитват да избегнат правосъдието, след като са били осъдени или заподозрени в извършването на престъпление, макар да не са налице конкретни обстоятелства, позволяващи да се установи реалността на риска от нарушаване на основното им право на справедлив съдебен процес в случай на предаване (вж. в този смисъл решение от 17 декември 2020 г., Openbaar Ministerie (Независимост на издаващия съдебен орган), C-354/20 PPU и C-412/20 PPU, EU:C:2020:1033, т. 64).

63 На трето място, посоченият в предходната точка от настоящото решение подход би довел до фактическо спиране на прилагането на механизма на европейската заповед на арест по отношение на тази държава членка в нарушение на компетентността на Европейския съвет и на Съвета в това отношение.

64 Всъщност, както припомня Съдът, това прилагане може да бъде спряно единствено в случай на съществено и продължаващо нарушаване от една от държавите членки на принципите, прогласени в член 2 ДЕС, сред които този на правовата държава, констатирано от Европейския съвет съгласно член 7, параграф 2 ДЕС, с посочените в

член 7, параграф 3 ДЕС последици (решение от 17 декември 2020 г., Openbaar Ministerie (Независимост на издаващия съдебен орган), C-354/20 PPU и C-412/20 PPU, EU:C:2020:1033, т. 57).

65 Следователно само при наличието на решение на Европейския съвет, последвано от спирането от Съвета спрямо съответната държава членка на прилагането на Рамково решение 2002/584, изпълняващият съдебен орган би бил длъжен автоматично да отказва изпълнението на всяка европейска заповед за арест, издадена от тази държава членка, без да трябва да извършва каквато и да е конкретна преценка на реалния риск за съответното лице от накърняване на съществената съдържание на неговото основно право на справедлив съдебен процес (решение от 17 декември 2020 г., Openbaar Ministerie (Независимост на издаващия съдебен орган), C-354/20 PPU и C-412/20 PPU, EU:C:2020:1033, т. 58 и цитираната съдебна практика).

66 От съображенията, изложени в точки 55—65 от настоящото решение, следва, че изпълняващият съдебен орган е длъжен да извърши проверката на два етапа, посочена в точки 52 и 53 от това решение, с цел да прецени дали в случай на предаване на съответното лице на издаващата държава членка за него е налице реален риск от нарушаване на основното му право на справедлив съдебен процес пред предварително създаден със закон съд, прогласено в член 47, втора алинея от Хартата.

По първия етап на проверката

67 В първия етап на тази проверка изпълняващият съдебен орган трябва да прецени най-общо дали съществува реален риск от нарушаване на основното право на справедлив съдебен процес, по-специално свързан с липсата на независимост на съдилищата на издаващата държава членка или с неспазване на изискването за съд, създаден със закон, поради системни или общи недостатъци в тази държава членка (вж. в този смисъл решение от 25 юли 2018 г., Minister for Justice and Equality (Недостатъци на съдебната система), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, т. 61 и цитираната съдебна практика).

68 Подобна преценка трябва да се извърши с оглед на стандарта за закрила на основното право, гарантирано с член 47, втора алинея от Хартата (вж. в този смисъл решение от 25 юли 2018 г., Minister for Justice and Equality (Недостатъци на съдебната система), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, т. 62 и цитираната съдебна практика).

69 В тази връзка, що се отнася, от една страна, до изискванията за независимост и безпристрастност, които, както беше подчертано в точки 55—58 от настоящото решение, са тясно свързани с тези за предварително създаден със закон съд, те предполагат наличието на правила — по-специално за състава на органа, за назначаването, срока на упражняване на функциите, както и основанията за самоотвод, отвод и освобождаване от длъжност на членовете му — които позволяват да се отстрани всяко оправдано съмнение у правните субекти относно неподатливостта на този орган на влиянието на външни фактори и относно неутралността му по отношение на противопоставящите се интереси (вж. в този смисъл решение от 16 ноември 2021 г., Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim и др., C-748/19—C-754/19, EU:C:2021:931, т. 67 и цитираната съдебна практика).

70 Относно решенията за назначаване е необходимо по-специално материалноправните условия и процедурните правила, въз основата на които се приемат тези решения, да бъдат такива, че да не могат да предизвикат такива основателни съмнения по отношение на назначените съдии (решение от 26 март 2020 г., Réexamen Simpson/Съвет и HG/Комисия, C-542/18 RX-II и C-543/18 RX-II, EU:C:2020:232, т. 71 и цитираната съдебна практика).

71 Що се отнася, от друга страна, до изискването за наличие на предварително създаден със закон съд, Съдът отбелязва, позовавайки се на практиката на Европейския съд по правата на човека по член 6 от ЕКПЧ (ЕСПЧ, решения от 8 юли 2014 г., Biagioli с/у Сан Марино, CE:ECHR:2014:0708DEC000816213, § 72—74 и от 2 май 2019 г., Pasquini с/у Сан Марино, CE:ECHR:2019:0502JUD005095616, § 100 и 101 и цитираната съдебна практика), че изразът „създаден със закон“ отразява именно принципа на правовата държава. Той се отнася не само до правното основание за самото съществуване на съда, но и до формирането на съдебния състав по всяко дело, както и до всяка друга разпоредба от вътрешното право, чието незачитане води до нередовност на участието на един или повече съдии при разглеждането на делото, което включва по-специално разпоредбите относно независимостта и безпристрастността на членовете на съответната юрисдикция. Освен това самото естество на правото на лицето делото му да бъде разгледано от съд, „създаден със закон“, включва процеса на назначаване на съдиите (вж. в този смисъл решение от 26 март 2020 г., Réexamen Simpson/Съвет и HG/Комисия, C-542/18 RX-II и C-543/18 RX-II, EU:C:2020:232, т. 73).

72 Колкото до критериите за преценка дали е налице нарушение на основното право на предварително създаден със закон съд по смисъла на член 47, втора алинея от Хартата, важно е да се подчертае, че не всяка нередовност в процедурата по назначаване на съдии може да се счита за такова нарушение.

73 Нередовност, допусната при назначаването на съдиите в съответната съдебна система, води до подобно нарушение по-конкретно когато тази нередовност е от такова естество и толкова сериозна, че създава реална опасност други власти, по-конкретно изпълнителната власт, да могат да излагат на опасност почтеността на резултата, до който води процесът на назначаването, предизвиквайки по този начин в съзнанието на правните субекти основателно съмнение в независимостта и безпристрастността на съответния съдия/съдии (вж. в този смисъл решение от 6 октомври 2021 г., W.Ż. (Колегия за извънреден контрол и публични въпроси на Върховния съд — Назначаване), C-487/19, EU:C:2021:798, т. 130 и цитираната съдебна практика).

74 Констатацията относно наличието на нарушение на изискването за предварително създаден със закон съд и относно последиците от такова нарушение изисква обща преценка на определен брой данни, които взети заедно допринасят за пораждането на основателни съмнения у правните субекти в независимостта и безпристрастността на съдиите (вж. в този смисъл решения от 2 март 2021 г., A.B. и др. (Назначаване на съдиите във Върховния съд — Жалби), C-824/18, EU:C:2021:153, т. 131 и 132 и от 6 октомври 2021 г., W.Ż. (Колегия за извънреден контрол и публични въпроси на Върховния съд — Назначаване), C-487/19, EU:C:2021:798, т. 152—154).

75 Следователно обстоятелството, че в преобладаващата си част орган като Националния съдебен съвет, който взема участие в процеса по определяне на съдиите, се състои от членове, избрани от законодателната власт, само по себе си не може да породи съмнение в независимостта на съдиите, назначени в резултат на тази процедура (вж. в този смисъл

решение от 9 юли 2020 г., Land Hessen, C-272/19, EU:C:2020:535, т. 55 и 56). Случаят обаче може да е различен, когато това обстоятелство в комбинация с други релевантни обстоятелства и с условията, при които се извършва този избор, може да породи такива съмнения (вж. в този смисъл решение от 15 юли 2021 г., Комисия/Полша (Дисциплинарен режим за съдиите) (C-791/19, EU:C:2021:596), т. 103).

76 Следователно обстоятелството, че даден орган, който в преобладаващата си част се състои от членове, представляващи законодателната или изпълнителната власт, или от избрани от тях лица, взема участие в процеса по назначаване на съдиите в издаващата държава членка, само по себе си не може да се смята за достатъчно, за да се обоснове решение на изпълняващия съдебен орган да се откаже предаването на заинтересованото лице.

77 От това следва, че в контекста на процедура по предаване във връзка с изпълнението на европейска заповед за арест, преценката дали е налице реален риск от нарушаване на основното право на справедлив съдебен процес, по-специално свързан с липсата на независимост на съдилищата на издаващата държава членка или с неспазване на изискването за съд, предварително създаден със закон, поради системни или общи недостатъци в тази държава членка, предполага обща преценка, основана на всякакви обективни, достоверни, точни и надлежно актуализирани данни относно функционирането на правораздавателната система в посочената държава членка, и по-специално относно общия режим за назначаване на съдиите в същата държава членка.

78 В конкретния случай освен данните, изложени в мотивирано предложение, адресирано от Европейската комисия до Съвета на основание на член 7, параграф 1 ДЕС (решение от 25 юли 2018 г., Minister for Justice and Equality (Недостатъци на съдебната система), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, т. 61), особено релевантни за целите на тази преценка са по-специално данните, посочени от запитващата юрисдикция, а именно решението на Sąd Najwyższy (Върховен съд) от 23 януари 2020 г. и практиката на Съда, произтичаща от решения от 19 ноември 2019 г., A. K. и др. (Независимост на дисциплинарната колегия на Върховния съд) (C-585/18, C-624/18 и C-625/18, EU:C:2019:982), от 2 март 2021 г., A.B. и др. (Назначаване на съдиите във Върховния съд — Жалби) (C-824/18, EU:C:2021:153), от 15 юли 2021 г., Комисия/Полша (Дисциплинарен режим за съдиите) (C-791/19, EU:C:2021:596), и от 6 октомври 2021 г., W.Ż. (Колегия за извънреден контрол и публични въпроси на Върховния съд — Назначаване) (C-487/19, EU:C:2021:798), които включват насоки относно функционалното състояние на съдебната система в издаващата държава членка.

79 В контекста на посочената преценка изпълняващият съдебен орган може да вземе предвид и съдебната практика на Европейския съд по правата на човека, в която е констатирано нарушение на изискването за създаден със закон съд във връзка с процеса по назначаване на съдиите (вж. по-специално ЕСПЧ, решение от 22 юли 2021 г., Reczkowicz с/у Полша, CE:ECHR:2021:0722JUD004344719).

80 За пълнота следва да се добави също че сред релевантните данни попада и съдебната практика относно конституцията на издаващата държава членка, която поставя под въпрос предимството на правото на Съюза и задължителния характер на ЕКПЧ, както и обвързващото действие на решенията на Съда и на тези за Европейския съд по правата на човека относно съответствието с това право и с тази конвенция на правилата на тази държава членка, свързани с организацията на съдебната ѝ система, и по-специално с назначаването на съдиите.

81 Когато изпълняващият съдебен орган счете, въз основа на данни като посочените в точки 78—80 от настоящото решение, че е налице реален риск от нарушаване на основното право на справедлив съдебен процес, по-специално свързан с липса на независимост на съдилищата на посочената държава членка или с неспазване на изискването за съд, създаден със закон, поради системни или общи недостатъци в издаващата държава членка, тя не може да откаже да изпълни европейска заповед за арест, без да проведе втория етап на проверката, посочена в точки 52 и 53 от настоящото решение.

По втория етап на проверката

82 В рамките на този втори етап изпълняващият съдебен орган трябва да прецени дали системните или общите недостатъци, установени на първия етап от тази проверка, могат да се конкретизират в случай на предаване на заинтересованото лице на издаващата държава членка и дали при специфичните обстоятелства в случая за това лице е налице реален риск от нарушаване на основното му право на справедлив съдебен процес пред предварително създаден със закон съд, прогласено в член 47, втора алинея от Хартата.

83 Лицето, срещу което е издадена европейска заповед за арест, трябва да представи конкретни доказателства в случай на процедура по предаване за целите на изпълнението на наказание лишаване от свобода или на мярка, включваща лишаване от свобода, които да сочат, че системните или общите недостатъци на съдебната система на издаващата държава членка са оказали конкретно въздействие върху разглеждането на неговото наказателно дело, а в случай на процедура по предаване за целите на наказателното преследване — че такива недостатъци могат да окажат такова въздействие. Представянето на такива конкретни доказателства за въздействието в неговия специфичен случай на горепосочените системни или общи недостатъци не засяга възможността на това лице да представи всякакво друго конкретно и относимо към съответното дело доказателство, което може да докаже, че производството, във връзка с което издаващият съдебен орган иска предаването му, ще засегне конкретно основното му право на справедлив съдебен процес.

84 Ако изпълняващият съдебен орган прецени, че изтъкнатите от заинтересованото лице доказателства, макар да сочат, че тези системни и общи недостатъци са оказали или могат да окажат конкретно въздействие върху неговия специфичен случай, не са достатъчни, за да се докаже наличието в такъв случай на реален риск от нарушаване на основното право на предварително създаден със закон съд, поради което може да откаже изпълнението на въпросната европейска заповед за арест, този орган трябва, съгласно член 15, параграф 2 от Рамково решение 2002/584, да поиска от издаващия съдебен орган да предостави спешно всякаква допълнителна информация, която счита за необходима.

85 Тъй като издаващият съдебен орган е длъжен да предостави тази информация на изпълняващия съдебен орган (решение от 25 юли 2018 г., Generalstaatsanwaltschaft (Условия на лишаване от свобода в Унгария), C-220/18 PPU, EU:C:2018:589, т. 64 и цитираната съдебна практика), изпълняващият съдебен орган може да счете всяко поведение, свидетелстващо за липса на лоялно сътрудничество от страна на издаващия съдебен орган, за релевантен фактор за целите на преценката дали при връщане за лицето, чието предаване се иска, е налице реален риск от нарушаване на основното му право на справедлив съдебен процес пред предварително създаден със закон съд, прогласено в член 47, втора алинея от Хартата.

86 След това уточнение и що се отнася, от една страна, до хипотезата по дело C-562/21 PPU на европейска заповед за арест, издадена за целите на изпълнението на наказание лишаване от свобода или на мярка, включваща лишаване от свобода, лицето, чието предаване се иска, трябва да се позове на конкретни доказателства, въз основата на които счита, че системните или общите недостатъци на съдебната система на издаващата държава членка са оказали конкретно въздействие върху наказателното производство срещу него, и по-специално върху формирането на съдебния състав, който е разгледал това наказателно дело, поради което един или няколко съдии от този съдебен състав не са изпълнили гаранциите за независимост и безпристрастност, изисквани по силата на правото на Съюза.

87 Както е видно от точки 74—76 от настоящото решение и противно на твърденията на нидерландското правителство, в това отношение не може да се счита за достатъчна информацията, че един или няколко съдии, участвали в производството, приключило с постановяване на осъдителна присъда срещу лицето, чието предаване се иска, са били назначени по предложение на орган, който в преобладаващата си част се състои от членове, представляващи законодателната или изпълнителната власт, или от избрани от тях лица, какъвто е случаят с KRS след влизането в сила на Закона от 8 декември 2017 г.

88 Поради това е необходимо също така заинтересованото лице да представи, що се отнася до съдебния състав, който е разгледал наказателното дело срещу него, информация относно по-специално процедурата по назначаване на съответния съдия или съответните съдии и относно евентуалното им командироване, въз основа на която информация изпълняващият съдебен орган би могъл да направи извод, че при обстоятелствата в конкретния случай са налице сериозни и потвърдени основания да се счита, че вследствие на формирането на този съдебен състав е можело да се засегне основното право на това лице на справедлив съдебен процес пред независим, безпристрастен и предварително създаден със закон съд, прогласено в член 47, втора алинея от Хартата, в рамките на наказателното производство срещу посоченото лице.

89 Така например информацията, с която би разполагал изпълняващият съдебен орган относно командироване на даден съдия в съдебния състав, разгледал наказателното дело срещу лицето, чието предаване се иска — командироване по решение на министъра на правосъдието въз основа на неизвестни предварително критерии, което този министър може да оттегли във всеки момент с немотивирано решение — може да обоснове сериозни и потвърдени основания да се заключи, че в конкретния случай на заинтересованото лице е налице реален риск от нарушаване на това основно право (вж. по аналогия решение от 16 ноември 2021 г., Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim и др., C-748/19—C-754/19, EU:C:2021:931, т. 77—90).

90 Релевантна е и всяка информация относно протичането на наказателното производство, приключило с постановяване на осъдителна присъда срещу заинтересованото лице, като например, когато е приложимо, евентуалното използване от това лице на предоставените му средства за правна защита. По-специално следва да се вземе предвид дали евентуално е налице възможност за посоченото лице да иска в издаващата държава членка отвод на един или няколко членове на съдебния състав по съображения, свързани с нарушаване на основното му право на справедлив съдебен процес, дали евентуално това лице е упражнило правото си да поиска такъв отвод, както и информацията относно последиците от такова искане в рамките на това производство или на евентуално производство по обжалване.

91 В случая полското правителство посочва в писменото си становище, без това да е оспорено в съдебното заседание, че полското процесуално право предвижда възможността за заинтересованото лице да поиска отвод на един от съдиите или на целия съдебен състав, който ще разглежда делото срещу него, ако има съмнения относно независимостта или безпристрастността на един или няколко съдии от съответния съдебен състав.

92 Нищо в преписката, с която разполага Съдът в рамките на настоящото преюдициално производство, предвид липсата на по-обстойни уточнения относно националната правна уредба и нейните различни релевантни разпоредби, обаче не позволява да се заключи, че наличието на такава възможност за заинтересованото лице да упражнява правата си може да се постави под въпрос само с обстоятелството, изтъкнато от запитващата юрисдикция и посочено в точка 19 от настоящото решение, че след 14 февруари 2020 г., когато влиза в сила Законът от 20 декември 2019 г., повече не може ефективно да се оспорва действителността на назначаването на съдия или законосъобразността на упражняваните от него правораздавателни функции.

93 Що се отнася, от друга страна, до хипотезата по дело C-563/21 PPU на европейска заповед за арест, издадена за целите на наказателното преследване, следва да се подчертае, че посоченото от запитващата юрисдикция обстоятелство — че преди евентуалното му връщане лицето, чието предаване се иска, не може да е наясно със самоличността на съдиите, които ще разгледат наказателното дело, евентуално предстоящо да се образува срещу него след предаването му — само по себе си не е достатъчно, за да се откаже това предаване.

94 Всъщност системата, въведена с Рамково решение 2002/584, не позволява по никакъв начин да се приеме, че предаването на дадено лице на издаващата държава членка за целите на наказателното преследване е обусловено от гаранцията, че вследствие на това преследване ще бъде образувано наказателно производство пред конкретен съд, а още по-малко от точната самоличност на съдиите, които ще разгледат това наказателно дело.

95 Обратното тълкуване би лишило втория етап на проверката, посочена в точки 52 и 53 от настоящото решение, от полезно действие и би застрашило не само постигането на целта на Рамково решение 2002/584, припомнена в точка 42 от това решение, но и взаимното доверие между държавите членки, което е в основата на установения с това рамково решение механизъм на европейската заповед за арест.

96 След това уточнение, при обстоятелства като разглежданите по дело C-563/21 PPU, в което формирането на съдебния състав, който ще разгледа делото относно лицето, за което се отнася европейската заповед за арест, не е известно към момента, в който изпълняващият съдебен орган трябва да вземе решение относно предаването на това лице на издаващата държава членка, този орган все пак не може да пропусне да направи обща преценка на обстоятелствата по случая, целяща да се провери, въз основа на данните, предоставени от посоченото лицето и евентуално допълнени с информацията, представена от издаващия съдебен орган, дали в случай на предаване е налице реален риск от нарушаване на основното право на същото лице на справедлив съдебен процес пред предварително създаден със закон съд.

97 Както генералният адвокат посочва по същество в точка 63 от своето заключение, тези данни могат да са свързани по-специално с изявленията на публични органи, които биха могли да окажат въздействие в рамките на разглеждания конкретен случай.

Изпълняващият съдебен орган може да се основе и на всякаква друга информация, която счита за релевантна, например относно личното положение на съответното лице, относно естеството на престъплението, за което то е преследвано и относно фактическия контекст, в който се вписва европейската заповед за арест, както и евентуално на всяка друга информация, с която разполага относно съдиите, формиращи съдебните състави, които вероятно ще са компетентни да разгледат производството срещу това лице след предаването му на издаващата държава членка.

98 В това отношение, като продължение на изложените в точка 87 от настоящото решение съображения, следва все пак да се уточни, че информацията относно назначаването по предложение на орган, който в преобладаващата си част се състои от членове, представляващи законодателната или изпълнителната власт, или от избрани от тях лица, какъвто е случаят с KRS след влизането в сила на Закона от 8 декември 2017 г., на един или няколко съдии в компетентния съд или в съответния съдебен състав, когато той стане известен, не може да се счита за достатъчна, за да се констатира, че в случай на предаване за заинтересованото лице е налице реален риск от нарушаване на основното му право на справедлив съдебен процес пред предварително създаден със закон съд. Подобна констатация несъмнено предполага преценка във всеки отделен случай на процедурата по назначаване на съответния съдия или съдии.

99 По същия начин, ако изпълняващият съдебен орган не може да изключи вероятността, че при предаването на лицето, срещу което е издадена европейска заповед за арест за целите на наказателното преследване, за това лице е налице реален риск от нарушаване на това основно право единствено защото в издаващата държава членка то разполага с възможността да поиска отвод на един или няколко членове на съдебния състав, които ще разгледат наказателното дело срещу него, този орган все пак може да вземе предвид съществуването на такава възможност като релевантно доказателство при преценката за наличието на такъв риск (вж. по аналогия решение от 25 юли 2018 г., Generalstaatsanwaltschaft (Условия на лишаване от свобода в Унгария), C-220/18 PPU, EU:C:2018:589, т. 117).

100 В това отношение обстоятелството, че такъв отвод може евентуално да бъде поискан в контекста на европейска заповед за арест, издадена за целите на наказателното преследване, едва след предаването на заинтересованото лице и след като същото се е запознало с това кой участва в съдебния състав, който ще се произнесе по производството срещу него, е ирелевантно за преценката дали в случай на предаване за лицето е налице реален риск от нарушаване на посоченото основно право.

101 Ако след обща преценка изпълняващият съдебен орган констатира, че съществуват сериозни и потвърдени основания да се счита, че в случай на предаване за заинтересованото ще е налице реален риск от нарушаване на основното му право на справедлив съдебен процес пред независим и безпристрастен съд, предварително създаден със закон, този орган трябва да се въздържи съгласно член 1, параграф 3 от Рамково решение 2002/584 да изпълни съответната европейска заповед за арест. В противен случай той трябва да изпълни последната в съответствие с принципното задължение, установено в член 1, параграф 2 от това рамково решение (вж. в този смисъл решение от 17 декември 2020 г., Openbaar Ministerie (Независимост на издаващия съдебен орган), C-354/20 PPU и C-412/20 PPU, EU:C:2020:1033, т. 61).

102 С оглед на всички изложени съображения на поставените въпроси следва да се отговори, че член 1, параграфи 2 и 3 от Рамково решение 2002/584 трябва да се тълкува в смисъл, че когато изпълняващият съдебен орган, който трябва да вземе решение за предаване на лице, срещу което е издадена европейска заповед за арест, разполага с данни, според които са налице системни или общи недостатъци във връзка с независимостта на съдебната власт на издаващата държава членка, и по-специално що се отнася до процедурата по назначаване на служителите на съдебната власт, този орган може да откаже предаването на това лице:

– в рамките на европейска заповед за арест, издадена за целите на изпълнението на наказание лишаване от свобода или на мярка, включваща лишаване от свобода, само ако посоченият орган установи, че при конкретните обстоятелства по делото са налице сериозни и потвърдени основания да се счита, предвид по-специално представените от посоченото лице данни относно формирането на съдебния състав, разгледал наказателно дело срещу него, или относно всяко друго обстоятелство, което е от значение за преценката на независимостта и безпристрастността на този съдебен състав, че е нарушено основното право на това лице на справедлив съдебен процес пред независим и безпристрастен съд, предварително създаден със закон, прогласено в член 47, втора алинея от Хартата, а

– в рамките на европейска заповед за арест, издадена за целите на наказателно преследване, само ако същият този орган установи, че при конкретните обстоятелства по делото са налице сериозни и потвърдени основания да се счита, предвид по-специално представените от заинтересованото лице данни относно личното му положение, относно естеството на престъплението, за което то е преследвано, относно фактическия контекст, в който се вписва тази европейска заповед за арест, или относно всяко друго обстоятелство, което е от значение за преценката на независимостта и безпристрастността на съдебния състав, който вероятно ще разгледа делото на това лице, че в случай на предаване за последното е налице реален риск от нарушаване на това основно право.

По съдебните разноски

103 С оглед на обстоятелството, че за страните в главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (голям състав) реши:

Член 1, параграфи 2 и 3 от Рамково решение 2002/584/ПВР на Съвета от 13 юни 2002 година относно европейската заповед за арест и процедурите за предаване между държавите членки, изменено с Рамково решение 2009/299/ПВР на Съвета от 26 февруари 2009 г., трябва да се тълкува в смисъл, че когато изпълняващият съдебен орган, който трябва да вземе решение за предаване на лице, срещу което е издадена европейска заповед за арест, разполага с данни, според които са налице системни или общи недостатъци във връзка с независимостта на съдебната власт на издаващата държава членка, и по-специално що се отнася до процедурата по

назначаване на служителите на съдебната власт, този орган може да откаже предаването на това лице:

– **в рамките на европейска заповед за арест, издадена за целите на изпълнението на наказание лишаване от свобода или на мярка, включваща лишаване от свобода, само ако посоченият орган установи, че при конкретните обстоятелства по делото са налице сериозни и потвърдени основания да се счита, предвид по-специално представените от посоченото лице данни относно формирането на съдебния състав, разгледал наказателно дело срещу него, или относно всяко друго обстоятелство, което е от значение за преценката на независимостта и безпристрастността на този съдебен състав, че е нарушено основното право на това лице на справедлив съдебен процес пред независим и безпристрастен съд, предварително създаден със закон, прогласено в член 47, втора алинея от Хартата на основните права на Европейския съюз, а**

– **в рамките на европейска заповед за арест, издадена за целите на наказателно преследване, само ако същият този орган установи, че при конкретните обстоятелства по делото са налице сериозни и потвърдени основания да се счита, предвид по-специално представените от заинтересованото лице данни относно личното му положение, относно естеството на престъплението, за което то е преследвано, относно фактическия контекст, в който се вписва тази европейска заповед за арест, или относно всяко друго обстоятелство, което е от значение за преценката на независимостта и безпристрастността на съдебния състав, който вероятно ще разгледа делото на това лице, че в случай на предаване за последното е налице реален риск от нарушаване на това основно право.**

Подписи